

Η Θρησκευτική αγωγή στα σχολικά προγράμματα

● **Του Αλέξανδρου Ταπάκη**
Θεολόγου-Επιθεωρητή Δημοτικής Εκπαίδευσης

Η αξία της Θρησκευτικής Αγωγής αμφισβητήθηκε κατά καιρούς από διάφορους, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να καταργηθεί εντελώς από τα σχολεία ή να αποτελεί προαιρετικό μάθημα.

Μεταξύ των επιχειρημάτων, που παραθέτουν όσοι εναντιώνονται στη διδασκαλία της Θρη-

σκευτικής Αγωγής (ΘΑ), είναι και τα εξής:

1 Η κοινωνία μας είναι για μια πολυπολιτισμική κοινωνία, και δεν υπάρχει ομοιογένεια στον μαθητικό πληθυσμό, για να διδάσκεται μια ομοιογενής θρησκεία.

2 Δεν πρέπει να γίνεται προσηλυτισμός στη ΘΑ, διότι αυτό αντίκειται προς τις ελευθερίες του ατόμου.

Τα επιχειρήματα αυτά μπορούν να καταρριφθούν ως εξής:

1 Το παιδί έχει ανάγκη από τη βίωση του θρησκευτικού συναισθήματος, της συγκίνησης, δηλαδή, που αισθάνεται ο άνθρωπος, όταν στρέφεται προς τον Θεό.

Το παιδί βιώνει αυτό το συναίσθημα, κατ' αρχήν ως θαυμασμό προς τον κόσμο, που μας περιβάλλει, και κατ' επέκταση προς τον δημιουργό του σύμπαντος. Η καλλιέργεια αυτού του συναισθήματος δίνει απάντηση στο ερώτημα της δημιουργίας, ενδυναμώνει την πίστη, την ελπίδα, την αγάπη, κοινωνικοποιεί το παιδί, το ημερεύει, και συμβάλλει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου ανθρώπου, όπως είναι και ο γενικός σκοπός της αγωγής.

2 Η Θρησκευτική Αγωγή αναπτύσσει το παιδί ηθικά, κοινωνικά, συναισθηματικά, πνευματικά. Μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο και να καταπολεμήσει τον παραμερισμό των πνευματικών αξιών και την υποβάθμιση της ποιότητας της προσωπικότητας του ανθρώπου. Αφυπνίζει το παιδί ηθικά και πνευματικά. Το βοηθεί να κατανοήσει τον εαυτό του ως πρόσωπο, μέλος δηλαδή μιας κοινωνίας, στην οποία καλείται να ζήσει με αγάπη και σεβασμό προς τη δημιουργία και τους ανθρώπους. Η Θ.Α. εμπλουτίζει το συναίσθημα και τη βούληση του παιδιού και του προσφέρει ηρεμία, ισορροπία, σταθερότητα, αυτοπεποίθηση κι ελπίδα.

3 Ανθρωπιστικός χαρακτήρας της παιδείας
Είναι δύσκολο να αμφισβητηθεί η αξία της Θ.Α. Δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα της παιδείας. Βασική πρόθεση του σχολείου πρέπει να είναι η συμβολή στη σωστή ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε μαθητή. Η γνωστική μόνο ανάπτυξη του μαθητή δεν λύνει το πρόβλημα της αγωγής. Αυτό φαίνεται και από τα ολοένα αυξανόμενα περιστατικά αντικοινωνικής και βίαιης συμπεριφοράς των εφήβων και των νέων. Γι' αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων συμπεριφοράς πρέπει να δοθούν στους μαθητές ευκαιρίες, για να βρουν το πραγματικό νόημα της ζωής και τους σωστούς προσανατολισμούς. Το σχολείο καλείται να δώσει μια σφαιρική αγωγή, υποβοηθώντας τους μαθητές στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους, να τους δώσει δηλαδή μια ανθρωπιστική αγωγή.

4 Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από κοινωνική και ηθική κρίση, η οποία επηρεάζει όλους μας, και ιδίως τα παιδιά. Οι ηθικοί κίνδυνοι, τους οποίους διατρέχουν σήμερα τα παιδιά, είναι περισ-

σότεροι. Αξίες και θεσμοί, όπως η οικογένεια, διέρχονται σοβαρή κρίση και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα παιδιά. Σήμερα τα παιδιά διαλυμένων οικογενειών αυξάνονται, και χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα και μεταχείριση από τους εκπαιδευτικούς. Υπάρχουν, επίσης, παιδιά, τα οποία είναι θύματα βίας μέσα στην οικογένεια. Είναι παραδεκτό ότι στην αντιμετώπιση της κρίσης των αξιών, του ανταγωνιστικού πνεύματος, του υλισμού και του ευδαιμονισμού, της μεγαλομανίας και του καταναλωτισμού, που μαστίζει την κοινωνία μας, μπορεί να συμβάλει η θρησκευτική αγωγή, με τις διαχρονικές αξίες, τις οποίες διδάσκει, όπως είναι η απλότητα, η ταπεινότητα, η αγάπη, η αλληλεγγύη κτλ.

5 Διατήρηση της ταυτότητάς μας. Η κοινωνία μας μπορεί να είναι πολυπολιτισμική, αλλά αυτό δεν συνεπάγεται ότι εμείς, ως Έλληνες και Ορθόδοξοι, πρέπει να χάσουμε την ταυτότητά μας. Αυτή η ταυτότητα και παράδοση κράτησε για χιλιάδες χρόνια, και δεν μπορούμε τώρα να την αρνηθούμε, με το πρόσχημα ότι υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι μεταξύ μας από άλλους πολιτισμούς. Εξ άλλου στη Θ.Α. δεν γίνεται προσηλυτισμός, αλλά μια αμερόληπτη, κατά το δυνατό, διδασκαλία του Χριστιανισμού (καθώς και άλλων θρησκειών) και γνωριμία της επικρατούσας χριστιανικής παράδοσης και πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτή την παράδοση είναι καλό να τη γνωρίζουν και οι ξένοι, που επέλεξαν να κατοικούν στην πατρίδα μας, διότι αυτή η γνώση θα βοηθήσει και τους ίδιους να ζήσουν σε ένα γνωστό πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον. Αντίθετα, η άγνοια μπορεί να τους δημιουργεί περισσότερο άγχος και ανασφάλεια.

Θα ήταν, λοιπόν, σφάλμα αν με αφορμή την αύξηση του αριθμού των ξένων μαθητών στα σχολεία μας αμφισβητήσουμε την αξία και τη χρησιμότητα της Θ.Α. Με το ίδιο σκεπτικό, θα αμφισβητούσαμε και τον εθνικό ύμνο, τις εθνικές γιορτές, την ελληνική λογοτεχνία και την πολιτιστική μας παράδοση (λαογραφία, ήθη και έθιμα κτλ). Έτσι, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως κατακλείδα ότι το Μάθημα των Θρησκευτικών είναι αναγκαίο στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Εξ άλλου ζούμε σε μια ημικατεχόμενη πατρίδα, και η Θρησκευτική Αγωγή αποτελεί ένα στήριγμα, που μας βοηθά να κρατηθούμε ως Έλληνες και ως Ορθόδοξοι χριστιανοί στην εσχάτια αυτή του Ελληνισμού. Έστω και αν ζούμε σήμερα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, κανένας δεν μπορεί να παραγράψει την ιστορική πραγματικότητα, που βοά ότι σ' αυτό το νησί για δυο χιλιάδες χρόνια ζουν Έλληνες χριστιανοί ορθόδοξοι. ■